

Skötselplan för naturreservat Ainavarto

Denna skötselplan är en bilaga till Länsstyrelsens beslut 2020-06-04 om bildande av naturreservatet Ainavarto.

Innehållsförteckning

1	Allmänt.....	1
2	Reservatets syfte.....	2
3	Prioriterade bevarandevärden.....	2
4	Uppgifter om naturreservatet.....	2
5	Mål och åtgärder.....	2
5.1	Skog.....	2
5.1.1	Skogliga värdekärnor.....	3
5.1.2	Skogliga utvecklingsmarker	4
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag.....	4
5.3	Kulturmiljövärden	5
5.4	Information och anläggningar.....	5
5.5	Gränser	6
5.6	Tillfartsvägar	6
6	Sammanfattning av skötselåtgärder.....	8
7	Källhänvisning.....	9

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skoglig naturvärdesklassning, information, anläggningar samt fornlämningar
- C. Markägarförhållanden

1 Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Ainavarto**. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras.

Nästan hela naturreservatet ägs av Sveaskog. I den nordvästra delen finns tre ströängar, varav en ägs av privat markägare, en ägs av Naturvårdsverket och en omfattas ej av reservatsföreskrifterna. Större skötselåtgärder som berör annan markägare än Naturvårdsverket ska alltid föregås av samråd med markägaren. Samråd med berörd sameby bör hållas om skötselåtgärder planeras som kan påverka deras verksamhet.

2 Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara ett större område med urskog, naturskog och orörda våtmarker. Syftet är också att bevara skogarnas, våtmarkernas och andra naturtypers orördhet, naturliga hydrologi och biologiska mångfald och de ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av ett stort sammanhängande naturområde av ursprunglig karaktär. De delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas mot ett naturligt tillstånd. För att främja biologisk mångfald ger naturreservatet även förutsättningar för slätter av hävdgynnade våtmarker. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv i orörd natur.

3 Prioriterade bevarandevärden

Reservatets prioriterade bevarandevärden är den urskogsartade skogen med dess biologiska mångfald samt de intakta våtmarkerna av hög naturvärdesklass. Ainavarto är ett stort, sammanhängande urskogs- och våtmarksområde med ursprunglig natur. Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs.

4 Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Ainavarto
Kommun:	Gällivare
Lägesbeskrivning:	ca 40 km SÖ om centrala Gällivare
Area:	ca 1487 ha
Berörda fastigheter:	Högmyren 3:1, Sveaskog Storlandet 5:1, Sveaskog Leipipir 1:1, Sveaskog Kilvo 6:2, Naturvårdsverket Kilvo 6:3, Privat markägare
Natura 2000:	SE0820430 Torne- Kalix älvsystem SE0820431 Råneälven
Sameby:	Gällivare
Förvaltare:	Länsstyrelsen
Omfattning:	Fastigheten Purnu 3:3 omfattas ej av reservatsföreskrifterna.

5 Mål och åtgärder

5.1 Skog

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av urskogsmiljöer i sena successionsstadier. Graden av påverkan från äldre tiders skogsbruk såsom dimensionsavverkning och plockhuggning varierar i området men överlag är den

mycket låg. I de torrare delarna av reservatet finns brandspår som tyder på att brand har varit förekommande i området, den senaste branden uppskattas ha härjat i reservatet för ca 200 år sedan. Då skogarna i reservatet till allra största del består av lågproduktiv skog som domineras av granurskog bedöms naturvårdsbränning inte vara lämpligt i någon del av området. Vid släckning av skogsbrand ska naturliga begränsningslinjer som vägar och vattendrag utnyttjas i första hand, så skonsamma metoder som möjligt användas och Länsstyrelsen informeras. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas inom reservatet.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns uppgifter om att exemplar av contortatall finns innanför reservatsgränsen. Dessa ska i och med reservatsbildningen avvecklas. Om fler contortatallar eller andra främmande arter skulle upptäckas inom naturreservatet ska dessa dokumenteras och avvecklas.

5.1.1 Skogliga värdekärnor

De skogliga värdekärnorna domineras av genuin urskog i sen succession, skog som saknar mänsklig påverkan. Barrblandskog blandas med tallb eklädda åsar och blötare partier med gamla granar. Vissa tallar har en ålder på ca 350 år eller mer, och även granarna uppvisar höga åldrar. Andelen löv är bitvis påtaglig och riktigt gamla björkar och sälgar förekommer spritt. I skogen finns en mycket hög förekomst av både liggande och stående död ved, speciellt i de nordvästra och nordöstra delarna. Flertalet rödlistade arter som framförallt är knutna till den döda veden förekommer i området. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i områdets värdekärnor.

Det finns uppgifter om att exemplar av contortatall förekommer innanför reservatsgränsen på flera ställen inom reservatets värdekärnor. Dessa är flera meter höga och cirka 10-15 cm i diameter. Ungefärlig position för de kända exemplaren är markerade i bilaga B. Dessa bör avvecklas när beslutet vunnit laga kraft. Innan avveckling bör samråd hållas med markägaren Sveaskog då bolaget enligt överenskommelsen mellan Sveaskog och Naturvårdsverket har rätt till eventuellt virke eller avverkningsrester som genereras vid naturvårdsåtgärder, och som inte av naturvårdsskäl ska lämnas i reservatet. Troligen kan det finnas fler självsådda fröplantor också där reservatet gränsar till contortaplantager. Om exemplar av contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom värdekärnorna i samband med gränskontroll eller andra besök till området ska dessa dokumenteras och därefter avlägsnas från reservatet.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska, målet är att arealen värdekärna ska *öka* i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Avveckla contortatallar som finns inom reservatets värdekärnor.

5.1.2 Skogliga utvecklingsmarker

Reservatets största område med utvecklingsmark ligger centralt i reservatet och utgörs av frisk till torr, lavrik mark som är kraftigt dimensionsavverkad. I stort sett har all tall huggits bort och granarna har sparats. Fläckvis finns en del gamla granar kvar i området. Området innehåller måttligt med lågor och torrakor.

Nära den nordvästra reservatsgränsen ligger en mindre utvecklingsmark. Den består av ett upphugget bestånd där tallöverståndare och flera granar plockats ut vilket genererat stora luckor. Det finns måttligt med död ved, gott om löv och några av de äldre granarna står fortfarande kvar.

Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att naturvärdena i områdets utvecklingsmarker ska öka.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets utvecklingsmarker.

5.2 Våtmarker, sjöar och vattendrag

Stora delar av Ainavarto består av våtmark. Hela myrstråket, Pirttijäkkä och Kallanvuoma, har vid Länsstyrelsens våtmarksinventering bedömts hålla höga naturvärden. Det går inte att utesluta att våtmarkerna kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annat som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

I naturreservatet rinner två bäckar som utgör biflöden till Råneälven respektive Torneälven. Talhaanjoki ingår i Råneälvens älvsystem och Kirvesjoki ingår i Torne- och Kalixälvens älvsystem.. De omfattas därmed av EU:s Natura 2000-nätverk för skyddade områden. Eventuella bevarandeåtgärder i området ska bidra till att de utpekade naturtyperna och arterna uppnår en *gynnsam bevarandestatus*. Se bevarandeplaner för Råneälven och Torne- och Kalix älvsystem.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatet.

5.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns en känd kultur- och fornlämning, en renvall i reservatets sydligaste del intill bäcken Kirvesjoki. En renvall är en plats som förr användas av samerna för mjölkning av renkorna under sommaren och hösten. En övergiven renvall karaktäriseras av att vegetationen på platsen brukar avvika från omgivningen med kraftig gräs- och örtvegetation.

Det är viktigt att kultur- och fornlämningarna bevaras och att särskild hänsyn tas till kultur- och fornlämningsmiljöerna så att dessa inte skadas vid skötselinsatser. För att undvika skador på fornlämningar eller kulturmiljövärden ska samråd ske med Länsstyrelsens antikvarier inför eventuella skötselåtgärder.

5.4 Information och anläggningar

Ainavarto är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt Länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom att området nu ges naturreservatsstatus kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck. Då reservatet till stor del består av vidsträckta våtmarker bedöms dock sannolikheten för ett markant förändrat besöksstryck lågt, åtminstone under barmarkssäsongen.

En stig går in i reservatet från den västra sidan, korsar bäcken Talhaanjoki och våtmarkspartiet Pirttijänkkä för att sedan nå den väg som går genom reservatet. Stigen var vid Länsstyrelsens inventering använd och hade spår av körning med motorfordon. En skoterled går igenom reservatet i öst-västlig riktning. Det är för Länsstyrelsen okänt i vilken utsträckning skoterleden används. I övrigt saknas andra anordningar för rörligt friluftsliv. Länsstyrelsen bedömer att det inte behövs några i dagsläget.

I reservatet finns också en mast. Masten ägs av TeliaSonera Mobile Networks AB och ligger i den nordvästra delen av reservatet. Det finns också två arbetshagar som används vid renskötsel. Reservatsbildningen innebär inte att Länsstyrelsen tar på sig något underhåll för anläggningarna eftersom Naturvårdsverket inte är markägare för de områden som berörs av anläggningarna.

Det finns ingen iordningsställd parkeringsplats, men det finns bland annat möjlighet att parkera personbilar på den breddning som finns längst skogsbilvägen som kommer in mot reservatet västerifrån, jämte den föreslagna platsen för informationsskylten. Möjlighet finns att även att parkera på andra ställen längs skogsbilvägen.

Information om naturreservatet finns på Länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen bör utgöras av en skylt med information om reservatet och vilka regler som gäller. Även enklare skyltar med reservatets namn bör sättas upp där skoterled och större stig korsar reservatsgränsen för att göra besökarna medvetna om att de kör eller går in i reservatet. Innan eventuella uppsättningar av skyltar bör samråd hållas med

markägaren. Befintlig skoterled, mast, stig, arbetshagar för renskötsel samt förslag till informationsplatser är markerade i Bilaga B.

Skötsel mål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på Länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets natur- och kulturmiljövärden och vad man bör tänka på vid besöket. Platsbunden information bör finnas på plats inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.
- Skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.

Skötselåtgärder

- En informationsskylt bör tas fram och monteras upp i anslutning till reservatet, förslagsvis vid den plats som anges i Bilaga B.
- Enklare skyltar med reservatets namn bör sättas upp där skoterled och större stig korsar reservatsgränsen. Förslagsvis vid den plats som anges i Bilaga B.
- Information om reservatet läggs ut på Länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.

5.5 Gränser

Naturreservatets gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att naturreservatet har beslutats.

Skötsel mål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

5.6 Tillfartsvägar

Lämpligaste tillfartsvägen till reservatet från allmän väg är västerifrån, via Nattavaara by. Reservatet nås genom att åka norrut från Nattavaara by ca 14 km, sväng sedan österut på den skogsbilväg som passerar rakt igenom reservatet.

Ett vägavtal har tecknats med Sveaskog för skogsbilvägen markerad med lila i bilaga A. Avtalet innebär att Staten äger rätt att för naturreservatets behov och dess besökare nyttja vägen. Sveaskog är ej skyldig att hålla ifrågavarande väg i annat skick än vad som

Länssstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2020-06-04

Bilaga 4

7 (9)

Diarienummer
511-9991-2018

NVR ID
2044076

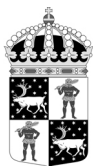
är erforderligt för sin egen verksamhet. Sveaskog garanterar ej vägarnas framkomlighet och svarar ej heller för skador på grund av vägens beskaffenhet. Om skada som orsakats av naturreservatets förekomst uppkommer på väg som omfattas av avtalet ska Staten på egen bekostnad snarast möjligt åtgärda skadan. Denna upplåtelse utgör dock inget hinder för Sveaskog använda vägen för egen verksamhet eller upplåta vägen till annan part. Avtalet gäller till och med 2023-12-31. Avtalet skall av Naturvårdsverket sägas upp senast sex månader före giltighetstiden gått ut. I annat fall förlängs avtalet på ett år i sänder. Skulle vägen behöva nyttjas för transporter som ej är att anses som ordinära för ett naturreservat enligt dess föreskrifter och skötselplan, såsom åtgärder vid brand, stormfällningar och tyngre anläggningsåtgärder, ska Staten i varje enskilt fall (om ej akut) inhämta tillstånd från Sveaskog. Länssstyrelsen har vid beslutstillfället ingen uppdaterad information om vägens skick.

Skötselmål

- Länssstyrelsen ska ha kännedom om vägens skick för att kunna anpassa information och eventuellt vidta åtgärder.

Skötselåtgärder

- Vägens status kontrolleras vid övrig tillsyn av reservatet.

6 Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2031
5.1	Skog	
	Avveckla de fall av contortatall som finns inom reservatets värdekärnor. Finns markerade i Bilaga B.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
5.2	Våtmarker, sjöar och vattendrag	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
5.4	Information och anläggningar	
	En informationsskylt bör tas fram och monteras, förslagsvis vid den plats som anges i Bilaga B.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Enklare skyltar med reservatets namn bör tas fram och monteras upp där skoterled och större stig korsar reservatsgränsen. Förslag på lämpliga platser anges i Bilaga B.	Senast 2025
	Information om reservatet läggs ut på Länssstyrelsens hemsida.	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
5.5	Gränser	
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov
5.6	Tillfartsvägar	
	Vägens status kontrolleras.	Löpande vid övrig tillsyn av reservatet

Länssstyrelsen
Norrbotten

Datum
2020-06-04

Diarienummer
511-9991-2018

NVR ID
2044076

7 Källhänvisning

Länssstyrelsen 1999

Data från våtmarksinventering

Länssstyrelsen 2004

Data från fältinventering

Länssstyrelsen 2015

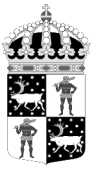
Data från fältinventering

Naturvårdsverket 2005

Skyddsvärda statliga skogar, Norrbottens län
2004. Rapport 5473.

Naturvårdsverket 2013

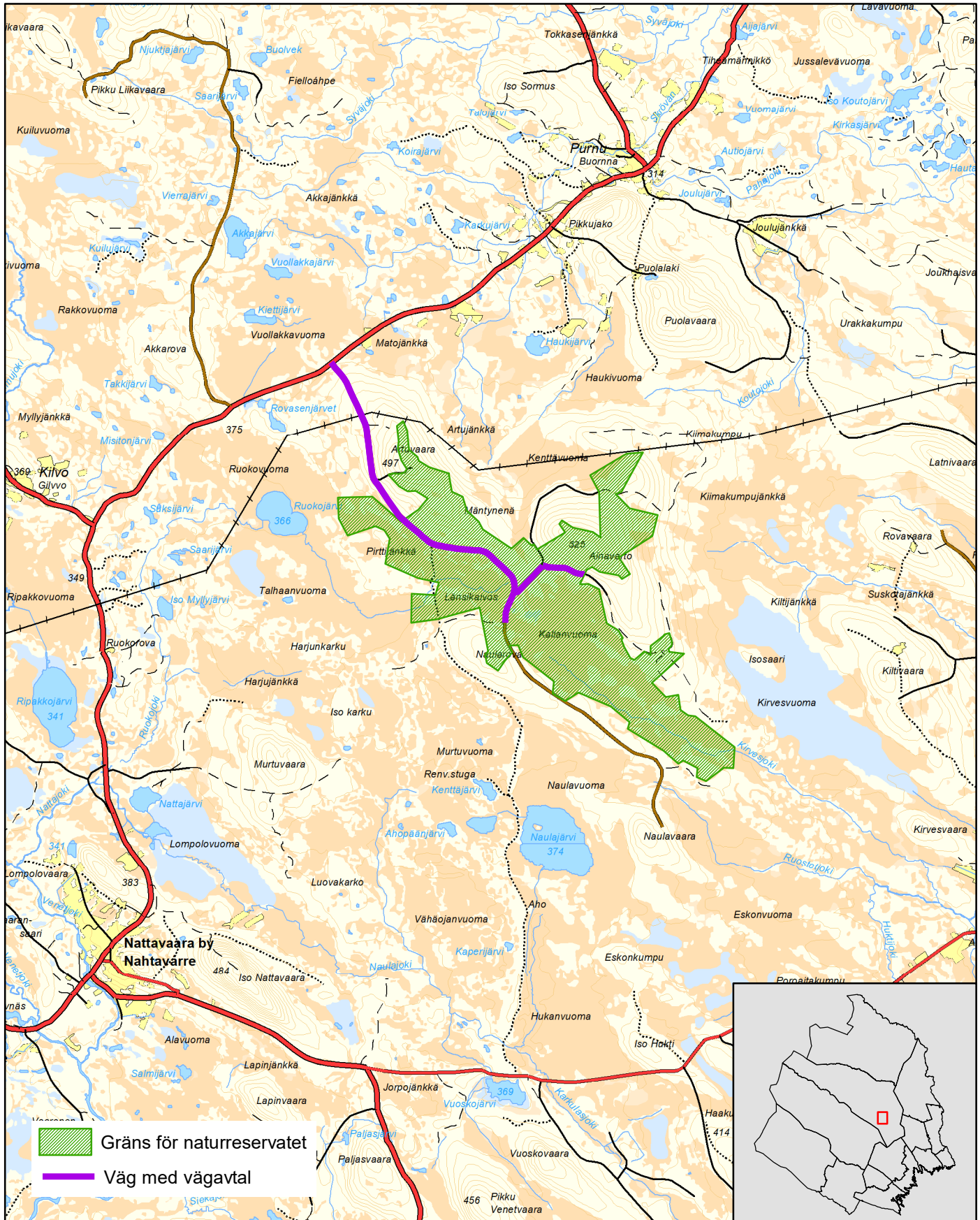
Samråd om områden på Sveaskogs
markinnehav i Norrbottens län. Rapport 6577.

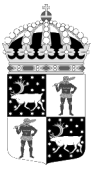

Naturreservatet Ainavarto

Gällivare kommun

Skala 1:100 000

Länsstyrelsen
Norrbotten

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-9991-2018

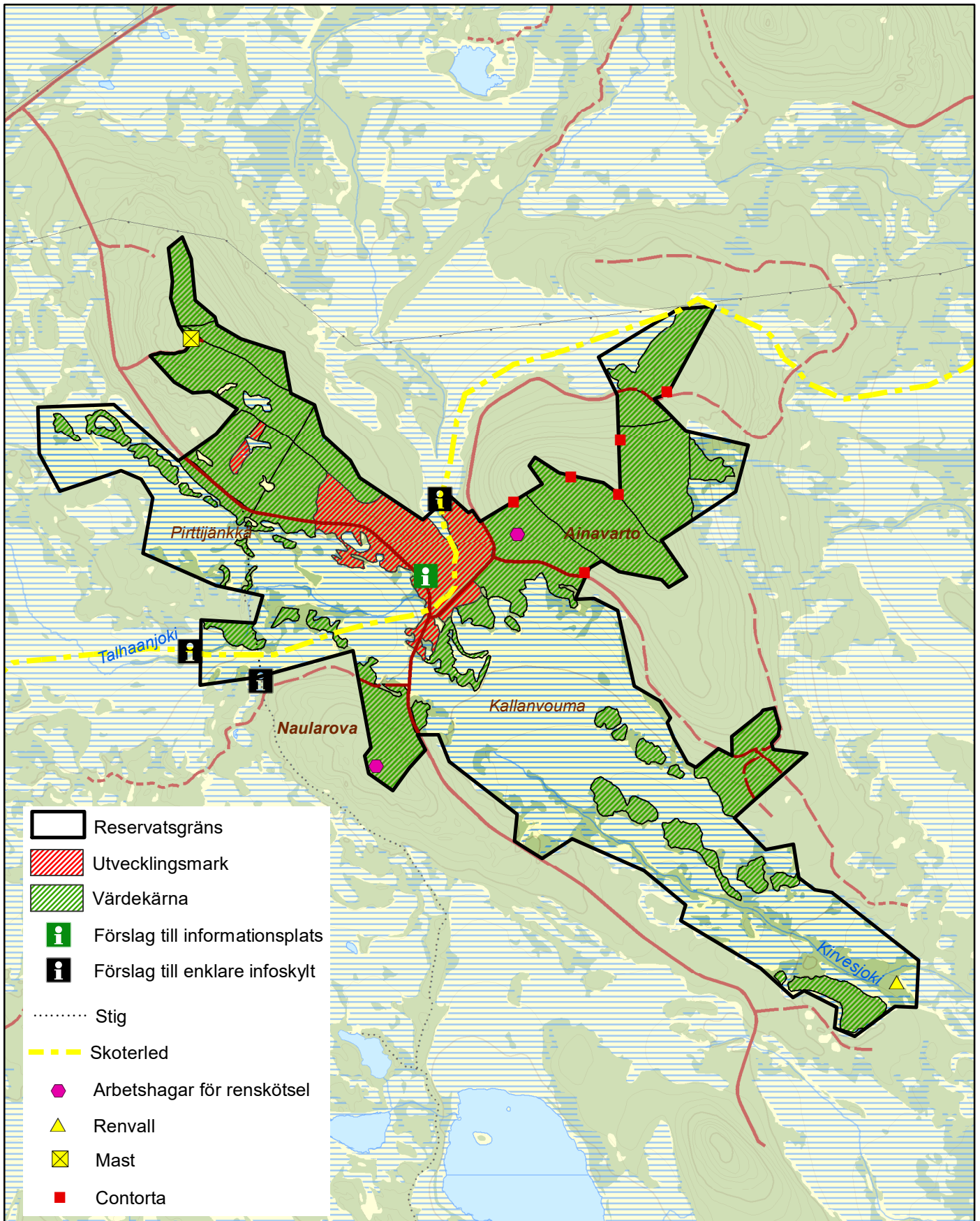
NVR ID 2044076

Bilaga B

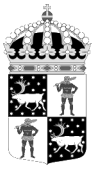
Naturreservatet Ainavarto

Skoglig naturvärdesklassning, information, anläggningar samt fornlämning

Skala 1:45 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

Länsstyrelsen
Norrbotten

511-9991-2018

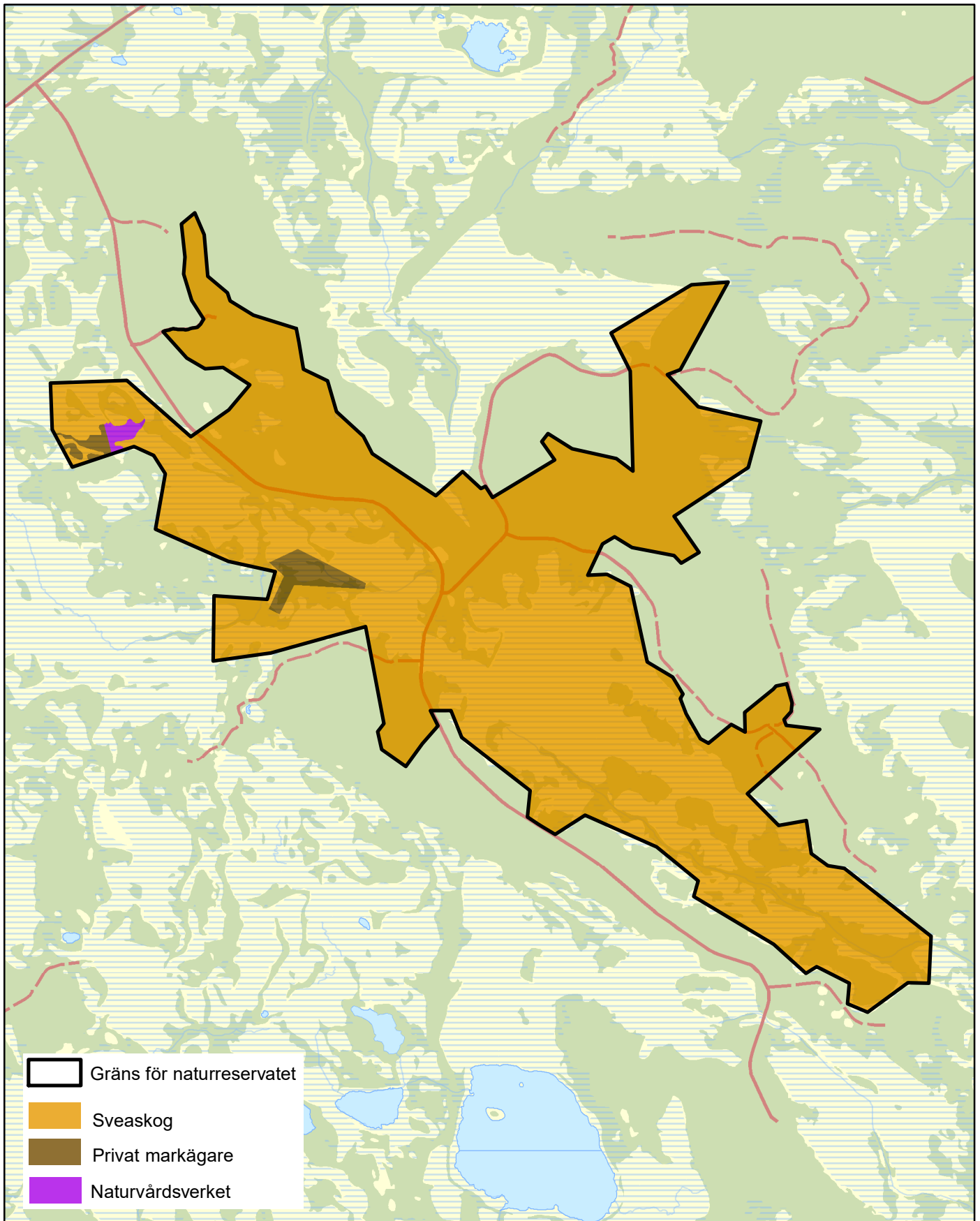
NVR ID 2044076

Bilaga C

Naturreservatet Ainavarto

Markägarförhållanden

Skala 1:45 000

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 1 2 3 4 Km

